

Samarbejde med besættelsesmagten

Danmark i 1930. erne

Havde Danmark en fri presse

efter Hitlers magtovertagelse?

Kilde: Uddrag: Carl Madsens Flygtning 33 fra side 84.

I Berlin var oprettet en institution ved navn «Weberat der Deutschen Wirtschaft», som havde nedsat et specielt Überwachungs-Ausschuss; (overvågningsudvalg)

«Af forhandlingsprotokollen fremgår:

Berlingske Tidende er tyskvenlig og må anbefales (til annoncering) på grund af dens indflydelse. – Dagens Nyheder. Indstillingen fra denne avis side over for os har forbedret sig. Mod annoncering næres ikke mere betænkelighed.

(Bladet ejedes af Arbejdsgiverforeningen og Det konservative Folkeparti og havde anskaffet sig en nazistisk direktør, der hed Fridtjof Jensen. Han var stikker og blev senere straffet.)

Der advares mod Politiken. Annoncetegningen skal indstilles på grund af fornyede stærkt tysk fjendtlige indslag.

(Forholdsreglen virkede, og Politiken blev taget til nåde igen). Journalisten Nicolaj Blædel fik dog forbud mod at ytre sig.

Jyllands-Posten har næsten en nationalsocialistisk indstilling. – Aalborg Stiftstidende, – Århus Stiftstidende og Fyns Stiftstidende anbefales. Jyske Tidende har en stor udbredelse og stiller sig venligt over for nationalsocialismen.»

Læs flg. uddrag af Jyllandsposten fra 15. nov. 1938 og giv din vurdering.

Citat:

«Selv herhjemme, hvor jøderne aldrig har opnået en så dominerende stilling som i de mellemeuropæiske lande, har man i de senere år bemærket deres uheldige egenskaber. Det er påfaldende mange jøder, som på en lidet tiltalende måde er blevet forgrundsfigurer i svindelaffærer og måske ikke mindst i de uappetitlige pornografi- og fosterdrabsaffærer, som er forekommet i de senere år. Også inden for dansk forretningsliv optræder der jøder, hvis metoder ikke er nogen pryd for standen. Det var ikke russere, men jøder med russiske navne, som druknede Rusland i blod.

Det var ikke en tysker, men en jøde, som på samme måde gjorde München til et slagtehus. Man kan indrømme Tyskland, at det har ret til at skille sig af med sine jøder. Men til gengæld kan man stille det krav, at det sker på **anstændig vis**».

Velsigner en dansk avis således folkemord?

Anstændig vis? Var det udtryk for den offentlige mening i Danmark? Hvorledes skal det ellers forstås? Er man indforstået med udryddelsen af jøderne – det er kun aflivningsmetoderne man har noget imod, hvorledes man slår folk ihjel på anstændig vis antydes ikke.

Ophørte Danmarks selvstændighed her? Var Danmarks lydighed overfor de tyske krav et tilbud om underkastelse?

Brød regering og pressen Grundloven?

Solgte den danske presse ytringsfriheden for et skålpund flæsk?

Solgte den danske presse sig for annoncepenge?

For vaskepulveret Persils reklamer?

Er ytringsfriheden i Danmark stadig et spørgsmål om penge?

Hvad var dog sket?

Den tyske gesandt Renthe Fink intervenserer, som så ofte før, og udtrykker truende til Danmarks udenrigsminister: «*Der er jo ikke langt til vor fælles grænse*». I et frit, selvstændigt land, gjorde Danmarks regering nøjagtigt, som den store nabo dikterede.

Den tyske, nazistiske vurdering af det «danske» dagblad Jyllands Posten:

«Har næsten en nationalsocialistisk indstilling».

Kan man være andet end enig med nazisterne? Bladet skrev nemlig:

«Man kan indrømme Tyskland, at det har ret til at skille sig af med sine jøder. Det skal blot ske på anstændig vis».

Hvad vil du helst dø af? Pest eller kolera?

Jødisk deltagelse i pornografi og fosterdrabsaffærer?

Her bevæger Jyllandsposten sig igen ud på et overdrev, hvor man udover at forvanske og fordreje kendsgerninger, optræder bagstræberisk som reaktionær pestspreder.

Man forsøger at slå to fluer med et smæk, idet man angriber de kredse, der arbejder for kvinders ligestilling for i samme hug at tjene de fremmedfjendske, racediskriminerende kræfter.

Dr. Leunbach, som var læge, havde, uden at beregne sig honorar derfor, foretaget svangerskabsafbrydelser på fattige arbejderkvinder, som var i yderste nød. Dermed havde han reddet dem fra indgreb fra kvaksalvere. Dr. Leunbach var ikke jøde, som man antydede.

Han blev idømt fængselsstraf for sine velgerninger.

Emigranter – flygtninge:

Danske myndigheders samarbejde

med det nazistiske Gestapo

En flygtnings første indtryk af smørhullet Danmark.

Chef for fremmedpolitiet Otto von Linstow;

I en stimmungsbericht af 24.04.40 fra Abwehr hedder det: «Værdig til en særlig tillid er politichefen for fremmedpolitiet i København von Linstow. Han har besøgt forskellige af partidagene i Nürnberg, og det er kendt, at han er en begejstret tilhænger af det nye tyske regime».

Chefen for sikkerhedspolitiet (Sipo) Strøbech havde været på instruktionskursus i Gestapos Hovedkvarter i Printz Albrechtstrasse i Berlin. Strøbech integrerede den tyske socialdemokratiske emigrant, Karl Liebknechts morder, Gestapo- og Abwehragent Horst von Pflugk-Hartung og senere Louis von Kohl, som bl. a. var redaktør for den nazistiske avis Fædrelandet og i øvrigt gestapoagent.

Af de menige i dette æreværdige danske politikorps:

Justitsminister Steinckes ven, betjent Andreas Hansen. Denne henvender sig senere uopfordret til tysk myndighed og tilbyder sin tjeneste. (Stikkervirksomhed) Tysk dokument foreligger.

Max Pelving, kriminalbetjent i fremmedpolitiet og berygtet stikker; Carlis Hansen tilknyttet afdeling D. leder kidnapningen af emigranten Kuhlmann – Vogel.

Danske Domstoles holdning eller mangel på samme

Dom ved Københavns byret afsagt den 30. juli 1934 og stadfæstet ved Østre Landsret den 9. august. Man bedes hæfte sig ved, at byrettens dom er afsagt et og et halvt år efter Hitlers magtovertagelse og kun en måned efter de lange knives nat, hvor Himmlers SS folk myrdede SA-ledelsen.

Tyskland var forvandlet til et slagtehus.

Kuhlmann – Vogel var anklaget for indrejse i Danmark på et falsk pas. Forsvareren Wreschner påpegede straffelovens § 14 om nødret og forklarede, at Vogels valg var tortur, død, eller et falsk pas for at få indrejse i et frit demokratisk land. Han ville overleve og fortsætte kampen mod diktaturet. Landsretten stadfæster dommen, 80 dages fængsel.

Alle forswarets argumenter blev afvist.

Kan vi tage dette som udtryk for det officielle Danmarks holdning til asylret? Til politiske flygtninge og antifascister i særdeleshed? Manglede dommerstanden indsigt i menneskers livsvilkår i et diktatur?

Hvorfor kunne Vogel ikke rejse ud af Tyskland på et ægte pas? Vidste dommeren besked om den nazistiske terror og om de lange knives nat? Læste danske dommere aviser? Er mangel på medmenneskelighed også en holdning?

*Ytringsfrihed – pressefrihed en hellig ko,
når pressen skal forsvare særinteresser,
men i virkelighedens verden?*

*I Danmark til salg for reklamer for vaske-
pulver, blandt andet.*

Har det ændret sig?

Hvordan blev flygtningen modtaget?

«De skal udfylde dette spørgeskema:

Hvorfor er De flygtet til Danmark? Beskriv nøjagtigt det materiale, De har udbredt – hvem, der har udgivet det – hvem har De det fra – hvem har De givet det til? Nøjagtige navne og adresser».

Flygtningen opfattede naturligvis, at hvis han udfyldte skemaet, var det en tilståelse, som kunne koste ham livet, og derudover ville det være angiveri af kammerater. Altså ville han blive gjort til det mest nedrige, nemlig stikker.

Spørgeskemaet var beregnet for og blev videregivet til Gestapo i Tyskland. (Danmark var på papiret endnu et frit land, dette skete længe før vi blev besat) Max Pelving plejede at sige til de flygtninge, som han afhørte i anledning af begæring om opholdstilladelse:

«De kan selv bestemme, om De vil afgive forklaring. –

Hvis ikke, så reserverer vi plads til Dem i toget til Warnemünde, og så ved De besked».

Max Pelving var altså både bekendt med dansk politis tidligere udlevering af flygtninge og deres skæbne i Nazityskland.

Kidnapning og udlevering

Carl Madsen; Flygtning 33. Citat i uddrag:

«Det fornødne aftaltes mellem Andreas Hansen på politidirektørens og Thune Jacobsens vegne med Horst von Pflugk-Hartung.

Da retningslinjerne for de første kidnapningsaktioner var fastlagt, og politiet havde erklæret sig rede til at tolerere – og om fornødent medvirke – ved kidnapning af herboende kommunister, der virkede som instruktører, skred man til handling.

Kidnapningen af Franz Vogel (alias Kuhlmann) fandt sted den 1. juni 1934 på Frederikssundsvej i København. Afdeling D 's detektiver fandt frem til Kuhlmann-Vogels illegale bopæl ved hjælp af nogle nazistikkere, der var i afdelingens tjeneste, og som udforskede hans vaner».

Erik Nørgård; Truslen om Krig. Citat i uddrag side 113:

«Kuhlmann-Vogel kom spadserende på Frederikssundsvej. En privatbil kørte op på siden af ham, og to mand sprang ud. Den ene sagde på tysk:

«Det er kriminalpolitiet. De er arresteret!» Manden pressede sin pistol i siden på Kuhlmann-Vogel og tvang ham ind i bilen.

Bilen kørte mod Charlottenlund. Han begyndte derfor at ane uråd og forlangte at blive sat af. Den ene af bortførerne grinede:

«Nu kan du godt gøre dit testamente. Det er ude med dig!»

Kuhlmann blev bagbundet, og vognen standsede ud for en villa på Christiansvej 18, der tilhørte den nazistiske postkontrollør Knud P. Kannik.

Kuhlmann-Vogel blev kastet ind i haven, hvor han blev mishandlet af flere tilstedeværende med langskaftede støvler. Det lykkedes ham at gøre sig fri af rebene og flygte ned ad Christiansvej til Jægersborg Allé, hvor han søgte ly i et bageri i nr. 37. Forfølgerne indhentede ham, men det var umuligt med de mennesker, der efterhånden var kommet til, at gennemføre bortførelsen.

Den ene bortfører – den tidligere omtalte nazist Carlis Hansen råbte – til Andreas Hansen, ifølge ekspeditricens senere forklaring:

«Ring til Politigården, og sig at vi har fundet en farlig forbryder».

Kort efter ankom to kriminalbetjente, Nørreheden og Kaj Yttesen. De to politifolk behandlede Carlis Hansen på en så indforstået måde, at Kuhlmann-Vogel nægtede at tro, at de kunne være politifolk.

På Politigården fik Carlis Hansen straks lov til at gå, mens Kuhlmann-Vogel blev fængslet. Først den 7. juni lykkedes det at få landsretssagfører Robert Mikkelsen som forsvarer, og der blev indgivet politianmeldelse om bortførelsen.

Selve bortførelsen var ikke nævnt med et ord i den rapport, Nørreheden og Yttesen havde udarbejdet. Senere blev det indrømmet i retten, at Andreas Hansen havde bragt Kuhlmann-Vogels pas til Gestapo i Berlin.

Kuhlmann-Vogel blev idømt 80 dages fængsel for at have sneget sig ind i Danmark på falsk pas.

Nazistikkeren Carlis Hansen fik 40 dages fængsel og rejste til Tyskland, hvor han blev ansat i Weltdienst. Carlis Hansen var kendt for at uddele knojern til nazister med en bemærkning som:

«Værsgo, her får du en tandbørste».

Ikke alt er sort i sort, her et par lyspunkter

Citat: «Politiadjutant Fritz Jacobsen i Åbenrå og politimester Maribo i Esbjerg meddelte til grænse - gendarmeriets chef, Paludan-Müller, at kidnapninger á la Kuhlmann-Vogel kunne forventes foretaget i nærheden af grænsen».

Paludan-Müller reagerede med flg. dagsbefaling

«Efter hvad politiadjutanten i Åbenrå har meddelt korpset, er der nogen sandsynlighed for, at der i den kommende tid vil blive forsøgt bortførelse fra Danmark til Tyskland af emigranter. Alt distriktets personale skal derfor være instrueret om at have yderste opmærksomhed henvendt på dette forhold.

Ved indtræffende tilfælde skal der handles så hurtigt og kraftigt som muligt for at standse foretagendet på dansk grund, og såfremt der ikke standses, eller såfremt der gøres modstand mod anholdelse, skal våbnene øjeblikkelig bruges med tilsigtet dræbende virkning og uden forudgående varselsskud».

Under besættelsen modsatte Paludan-Müller sig arrestation af Gestapo, han forskansede sig i sin bolig og blev dræbt under den ulige ildkamp.

Dræbende virkning = brud på reglement

Pöttsch sagen

Nogle socialdemokrater arbejdede rundt om i Europa for demokratiernes efterretningstjenester, f. eks. den franske og engelske.

Nøglepersonerne jages intenst af Gestapo. I Danmark dukker en mand, Pöttsch, op fra Belgien.

Han er muligvis jøde (nævnes kun, fordi dette alene var dødsårsag for mere end 6 millioner mennesker i naziriget), han anholdes og sigtes for spionage.

29.6.1939 idømmes han fængsel i 6 måneder ved Kbh.s byret. Den senere statsadvokat Carl Madsen har siden anmodet Byretten om sagens akter.

Bevismaterialet var udleveret til Chefen for sikkerhedspolitiet, Strøbech, som sammen med en kriminalbetjent Kallesøe har kvitteret for udleveringen 30.11.1939.

Der foreligger ingen udskrift af byretsdommen, kun et koncept; men ud fra denne vurderer Carl Madsen bevismaterialet som tyndt.

Under varetægtsfængslingen sidder Pöttsch på Vestre Fængsel. Dommen ankes af anklagemyndigheden.

Fangen overføres, da Landsretsdommen falder, til Vridsløselille, hvor fængselsinspektøren er den berygtede nazist Klüver. Her sidder imidlertid også en anden fange, som kommer til at spille en overordentlig stor rolle for Pöttschs videre skæbne, nemlig adelsmanden, Horst von Pflugk-Hartung.

I samme sekund, som løsladelsen var fuldbyrdet, trådte fire danske – eller dog dansktalende politibetjente hen imod ham.

Omringede ham. Så er det denne vej.

Håndjern klirrede. En af fængselsfunktionærerne spurgte:

«*Hvad er meningen*»? Fængselspersonalet havde ingen besked fået.

«*Men det har vi*», grinede den ene af betjentene,

«*vi skal køre ham til grænsen, og vi skal sørge for, at han er levende, når vi afleverer ham til tyskerne i Flensborg. Så må de om resten*».

Brev dateret d. 25.04.1972, fra daværende fængselsbetjent Adolf Hansen bevidner udleveringen.

Utroligt, men lad os se på lidt facts

Pötzsch døde i koncentrationslejren Sachsenhausen sandsynligvis i **1944**. Denne forbrydelse er aldrig blevet behandlet ved en domstol.

Hvor mange tyske emigranter, det danske politi i alt har udleveret til den sikre død før d. 9. april 1940, er næsten umuligt at opklare, der er lagt låg på.

Forfatteren Leif Larsen har forsøgt at få opklaret svineriet og har efter et vanskeligt, slidsomt og meget besværligt arbejde skrevet bogen:

«De forrådte Hitler-flygtninge i Danmark».

Han påviser, at de danske myndigheder udviste 132 Hitlerflygtninge fra 9. april 1940 til 1943, altså i Samarbejdsregeringens tid.

I en telefonsamtale spørger jeg Leif Larsen, om han har fundet materiale, der kan påvise, hvor mange tyske flygtninge Danmark har smuglet illegalt, uofficielt, tilbage over grænsen til en død i koncentrationslejrene eller henrettelse, før vi blev besat. (Willi blev halshugget i 1943)

Selv har jeg forsøgt, men har hele tiden stødt panden mod den berømte mur; politikerne fastsatte jo behændigt den parlamentariske kommissions kommissorium, derfor blev efterforskningen af landsforræderi begrænset, **fra den 9. april 1940**.

På den måde undgik man meget bekvemt, også her, at få afsløret forræderiet omkring Danmarks besættelse.

Derfor kan man antage, at bestræbelserne for at dække over politikeres forbrydelser er sket systematisk og effektivt.

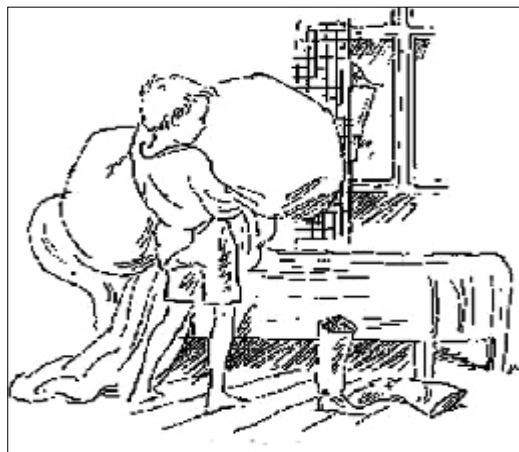
Omkring 200 ofre, 200 værgeløse flygtninge, blev Leif Larsen og jeg enige om, er det sandsynlige tal for, hvad danske myndigheder ekspederede videre til død i gaskamrene eller ubeskrivelige lidelser i naziriget; før vi blev besat.

Her mangler man en undskyldning eller en søforklaring om, at man var tvunget til det.

Europas frie lande var oversvømmet af flygtninge fra Tyskland, Italien, Rumænien og Spanien.

Derfor var det almindelig praksis, at «demokratier» sendte dem tilbage over grænsen.

Det er der skrevet romaner om.

Jeg må have haft et godt helbred, tobakstågerne lå tykt i stuen, men det største problem var larmen fra de højrøstede diskussioner.

Personlige effekter lå under sofaen.

Civil ulydighed

Flere og flere fremmede kom og gik i vort hjem. Tit holdt man møder, eller venner og bekendte kom for at få et slag kort. Men når klokken var 10 eller 11 var jeg snyde søvrig og sad og hang. Jeg ventede kun på, at folk skulle skrubbe af. Det var jo ikke særlig smart at stå foran fremmede i bar røv og chemise for at komme op i sin seng, som var sofaen, der stod i et hjørne af stuen.

Luften var tyk af røg, man tog ikke hensyn til, at ungen skulle sove, man plaprede bare videre. I denne periode kom nogle folk, som far, der talte perfekt tysk, snakkede meget med, det var tyskere, de præ-senterede sig aldrig.

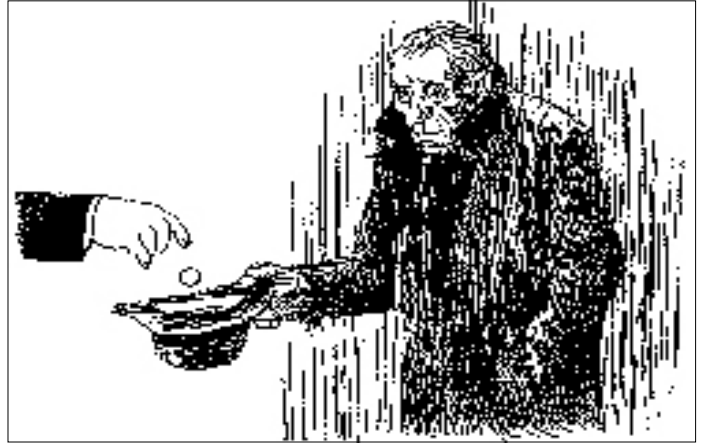
Som regel kom og gik de i mørke. Jeg fik besked, på, at blev jeg spurgt, lige meget af hvem, så havde jeg ikke set nogen, jeg kendte ingenting til ingenting. Som regel havde mor en portion mad til dem, de åd som tærskere, kastede sig over maden som glubske hunde.

Skjult i danske kulbåde smugledes emigranter til Danmark. Flere gange kom de møgbeskidte, sorte som negre, de havde nemlig ligget gemt i flere dage i små hytter under skibenes dækslast med kul eller koks. Toilettet var en spand. De blev gerne et par dage, for mor skulle ordne deres tøj, så de ikke vakte opsigt, hvis de kom ud mellem andre mennesker.

Uden al tvivl har Rote Hilfe arbejdet snævert sammen med den til Sovjet knyttede Wollweber - spionageorganisation, som havde et net af agenter i alle havne og på næsten alle større skibe. Nettet må antages at være forbundet med havnearbejderes og søfolks faglige organisationer.

Tyske spaniensfrivillige, der havde kæmpet demokratiernes sag, blev i Danmark nægtet arbejdstilladelse, og dermed var de henvist til tiggerstaven.

Er det også sådan i år 2009?

En af dem, Willi Boller, havde således været formand for havnearbejderne i Hamburg.

Vor Rigsdag vedtog en lang række særlove rettet mod de tyske emigranter; at disse særlove også ramte de jødiske flygtninge, så man også stort på.

Resultatet blev: Emigranter skulle være registreret, det vil sige have en flytteattest, men de fik ingen arbejdstilladelse.

Da de således ikke kunne tjene til livets ophold ved at modtage socialhjælp som andre eller ved at arbejde, var disse flygtninge henvist til tiggerstaven og andre menneskers barmhjertighed.

De skulle møde hos Fremmedpolitiet en gang om ugen og bevise ved fremvisning af mindst 50 kroner, at de ikke var subsistensløse, hvilket indebar, de ikke var en byrde for det danske samfund.

At emigranterne udenfor fremmedpolitiets dør vendte lommerne og skillingede sammen til en halvtredser, som derefter gik på omgang, illustrerer blot nøden blandt disse flygtninge.

En flygtnings behov for at få tag over hovedet og noget i skrutten og dermed fristelsen til at melde sig til det fredelige, lille Danmarks myndigheders kærlige omsorg kan bedst belyses af, at i vort hjem, som i trediverne var et ganske almindeligt arbejderhjem, skete det ikke en, men mange gange, når vi havde en flygtning „på besøg“, at vi måtte dele de bare kartofler, og at vi ofte rejste os sultne fra bordet.

Selv om der er gået mere end 60 år, husker jeg stadig deres rørende taknemmelighed, når min mor diskret stak dem en daler til tobak.

10 kr., for en storvask. Dagen begyndte ved sekstiden, med, at jeg fyrede op under grukedlen, tøjet blev kogt, derefter skrubbete mor det rent på et vaskebrædt.

Huden blev skrællet af hendes hænder.

Til fyraften var de blodigt kød. Alligevel var der en daler til flygtningene.

De kendte hendes offers værd; de vidste nemlig godt, at hendes dagløn for en dags storvask for en storborger var 10 kroner. Ellers var vablerne og det blodige kød på hendes hænder mere end vidnesbyrd nok.

Stadig husker jeg deres hviskende samtaler, men tydeligst står for mig, min fars advarsler:

«Meld dig ikke til fremmedpolitiet, mød ikke op i Matteottiorganisationen». Denne var en socialdemokratisk organisation. Den hjalp flygtningene på forskellig vis, f. eks. kunne de få en krone, når de viste deres flyttebevis frem.

Nogen skal have fået op til 15 kroner om ugen, svarende til den tids socialhjælp for en uge. Rote Hilfe var en kommunistisk organisation, som min far sandsynligvis var medlem af. Far sagde:

«Bliver du registreret i Matteottiorganisationen, risikerer du at blive lempet over grænsen, og der vil «vennerne» (nazisterne) stå og vente på dig med åbne arme».

Var det nu også nødvendigt med al det hemmelighedskræmmeri? vil du nok spørge. Danmark var jo et frit land, og der var fred.

Ofte diskuterede de en ledende tysk socialdemokrat ved navn Wurbs. De var mistroiske, de stolede ikke på ham; mærkeligt nok støder jeg igen på hans navn mange år efter krigen, også det vender jeg tilbage til.

Gang på gang skete det, at tyske flygtninge (kommunister, socialdemokrater, fagforeningsfolk, pacifister, religiøse modstandere af naziststyret og jøder), blev pågrebet af dansk politi og i største hemmelighed lempet over grænsen til Nazityskland, hvor umenneskelige lidelser og som oftest den visse død ventede dem.

Man må lige huske, at Hitler forbød fagforeningerne, forfulgte deres ledere, men også folk fra fredsorganisationer, de politiske partier, f.eks. socialdemokratiet og kommunistpartiet.

Cirka en million tyskere med politiske eller religiøse opfattelser, som ikke passede ind i naziregimets terminologier, forsvandt.

Er det en situation, der virker bekendt? Var det kun velhavere, der legalt kunne flygte ud af Tyskland?

Mine forældre husede flygtninge, selv om det var forbudt, hvad ville du?

En dansk præst skjulte flygtninge fra Bosnien i 1999, hvad ville du? Flygtninge sendes også i vore dage ud af Danmark, har du en mening om det?

Menneskesmugling har også en pris i vore dage, hvilken?

Et kig ind i en arbejderfamilies stue – 1937 – 38

Politiske møder; selskabelighed tiderne skiftede, og en anden type flygtninge dukkede op for snart efter at forsvinde igen. Det var spaniensfrivillige. Folk, der aktivt havde kæmpet for demokratiet mod fascisterne. De var anderledes, de var gerne meget stille og rolige, – forsigtige – det gjaldt om ikke at vække unødigt opmærksomhed – de var selvbevidste, de havde været i krig og set døden i øjnene.

En af dem kom i flere år hos os. Han talte meget med mig, rettede tålmodigt på mit gebroknede tysk og fortalte mig om, hvad krig er og viste mig bøger, som de socialistiske partier og fagforeninger i Tyskland havde udgivet i tyverne for at lære folk om krigens sande væsen.

I en af bøgerne *Nie Wieder Krieg*, (Aldrig Mere Krig) var to billeder, som har brændt sig så fast i min bevidsthed, at da jeg omkring 65 år senere finder bogen igen, straks kan slå op og genkende disse billeder.

På den ene side paraderede familiens stolthed i gallauniform med riflen kækt ved kind, og på næste side så man stumper og laser af noget, der engang må have været et menneske, men nu var forvandlet til hakkemad.

Tag dette som eksempel på, at det har overordentlig stor betydning for børn, hvorledes de bliver påvirket. Jeg er ikke et sekund i tvivl om, at Willi på sin egen stille og rolige måde har leveret de sædekorn, der blev afgørende for min overlevelse og mit senere livsforløb.

Som de andre tyske flygtninge var også han toppen af Tysklands kulturliv; hver og en af dem var store begavelse.

Willi Boller

Han kom altid efter mørkets frembrud og gik, inden det blev lyst, til sit næste logi. Han forekom mig at være overdrevent forsigtig.

Af og til syntes jeg, at han så spøgelse, han gav mig samme indtryk, som et jaget dyr ville have gjort. På sin krop havde han oplevet krigens rædsler i Spanien, jeg tror, han kunne se ind i fremtiden.

Tysk skulle der tales, jeg strittede imod, men han blev stædigt ved:

«Hør dog på mig dreng. Du må lære tysk for at kunne klare dig i fremtiden». Han fortalte mig om noget af sin tid i Spanien; hvorledes regulære tyske og italienske tropper var sat ind med det mest moderne krigsmateriel mod almindelige arbejdere og bønder, som når de skulle storme, f.eks. foretage modangreb, tit blev sendt op af skyttehullerne uden våben.

De skulle så prøve at finde dræbte eller sårede kammeraters våben, men, som han sagde, ofte lå man med et gevær, og når man kravlede rundt mellem jamrende og skrigende, sårede kammerater eller ligene, kunne man ikke finde patroner, der passede.

Han var bitter. Luftbombardementer og fly, der i lav højde strøg ned over flygtende civile og spyede deres maskingeværild ud, kaldte han militær træning, som vi kender det fra vore efterårsmanøvrer.

Guernica sagde han, var et godt eksempel. Nazisterne gør det helt systematisk. Hvis vore tropper forsøgte at rykke frem for at hjælpe, startede de med at bombe og beskyde folk på de veje, vi skulle passere. Resultatet må du kunne tænke dig til. Når vi nåede disse tusinder af børn, gamle kvinder og mænd, som lå sårede, kunne vi jo ikke gøre andet end at stoppe op, vi havde ikke hjerte til andet end at prøve at hjælpe og lindre deres lidelser.

Denne nazistiske taktik blev brugt under Anden Verdenskrig, over alt, hvor nazisterne smadrede demokratierne.

Holland, Belgien, Frankrig og Norge blev bare de nærmeste eksempler på barbariet. Han var bitter over de vestlige landes og Folkeforbundets passivitet, *«men det bliver ris til deres egen røv»*, sagde han;

«kan du ikke se, de snakker og snakker, de viger og viger hele tiden, det er ligesom, hvis du viser en gal køter, at du er bange, så bliver den mere og mere «modig», for til sidst at angribe dig».

«En gal køter klør man ikke bag ørerne – den slår man ihjel».

Jeg forstod ham ikke helt, for i min drengeverden var noget sandt eller usandt, sort eller hvidt. Nuancerne, politikernes dobbeltspil, deres evne til at sige et og gøre noget helt andet; deres evne for at tilsløre kendsgerningerne, lyve og forføre hæderlige mennesker forstod jeg først, da jeg selv og nogle af mine bedste venner måtte betale prisen for deres forræderi, for deres løgne.

Og dog, da de danske spaniensfrivillige vendte hjem til deres kære fædreland, Danmark, efter at have kæmpet for og forsvaret demokratiet, blev de arresteret og idømt straffe.

Da anede jeg de voksnes forræderi mod sandheden.

De voksne diskuterede, men det undrede mig, for de sagde ikke, hvad de selv følte var rigtigt eller forkert, men brugte de samme argumenter, som det politiske parti, de nu engang tilhørte.

Her var mors forstokkede socialdemokratiske familie ikke et hak bedre end de ortodokse Moskvatro, de stalinistiske kommunister.

Willi lærte mig tysk, men han lærte mig også, hvordan man kunne skjule sig, finde egnede steder at overnatte, kort sagt, han gav mig grundsætningerne for illegalt arbejde. Han har givetvis sin del af ansvaret for, at jeg som sabotør overlevede en beskidt krig.

«Fortæl aldrig nogen noget, de absolut ikke har brug for at vide. Du kan ikke stole på andre end dig selv; du må tænke på, at hvis folk bliver arresterede, prøver de først og fremmest på at redde sig selv. Nogen er så dumme; at de tror på, at jo mere de tilstår om kammerater, desto billigere slipper de selv. De plaprer. Du skal aldrig tilstå noget, du selv har gjort, du skal nægte, du skal spille den lille, den bange, den ynkelige. De tager fejl af dig og en anden.

Du er en lille ubetydelig lort; selv i din vildeste fantasi kunne du ikke drømme om eller finde på det, de beskylder dig for.

Det, det gælder om, er, at overleve. Døde helte, slår ikke nazister ihjel».

Egentlig var denne belæring om forhørsteknik ikke ny for mig, det var jo den måde, jeg havde klaret mig på, fra jeg næsten var spæd. Krigen kom, Willi forsvinder ud af mit liv for først at dukke op igen i 1943. Men Willis læresætninger kom til at gælde for mange sabotører under besættelsen.

Tilstå aldrig, hvad du selv har bedrevet

Du bist einer anständiger Mensch

Kunne jeg lære af det? Ja, jeg fandt frem til at uanset, hvad andre mente om dette eller hint, var der, når alt kom til alt, kun et, der talte, nemlig, min personlige mening, og hvad jeg så ville med den.

Tog jeg fejl, var det ærgerligt, men så måtte man vel kunne tage ansvaret for sine gerninger.

Er vi enige eller uenige om drengens synspunkt?

Hvad var sket?

En dansk betjent får mistanke til Willi, undersøger sagen ved i civil at opsøge hans kæreste, som var en utrolig flot, men lidt dum dame. Under trusler tvinger han hende til at fortælle om Willi, og inden vor lille betjent forsvinder, betror han pigen, at han elsker hende over alt på jorden, og går i seng med hende.

Det må have været et ret godt knald, for da han vil fortsætte spøgen, anmelder han Willi til sine kolleger i politiets afdeling for særlige anliggender og fortæller, hvor de kan pågribe Willi.

To nævenyttige betjente i civil anholder Willi på Enghave Plads, hvor mange mennesker er forsamlet, og højt råber Willi:

«Slip mig, lad mig gå, hvis I arresterer mig, vil jeg blive udleveret til Gestapo, de vil mishandle mig. Hvis jeg overlever torturen, vil jeg blive halshugget».

Disse to eksemplarer fra det fædrelandskærlige, danske politikorps havde skyderne fremme. Willi fik ikke en chance.

Den første betjent kunne nu helt uden konkurrence bolle på livet løs med Willis tidligere dame; kneb det med hendes villighed til at føje ham og sprede benene, kunne han meget venligt fortælle, at hun stod til en længere fængselsstraf, for hun havde jo skjult et kommunistvin.

Jeg undersøgte hele denne sag meget grundigt, og det viste sig at være helt vidnefast, at de to betjente i menneskemylderet på Enghaveplads uden besvær og meget nemt kunne have overset Willi, de havde, som man siger, kunnet lukke det ene øje. Deres emsighed, deres nævenyttige iver for at gøre nazisterne en lakajtjeneste, fjernede enhver tvivl hos mig, de var en trussel mod antinazister; derfor burde de likvideres, de burde have hovederne skudt af.

Igennem mine kanaler i modstandsbevægelsen søgte jeg om tilladelse til at skyde dem og trusserøveren.

Det blev nægtet. Efter krigen blev disse to landsforrædere og mordere efter al sandsynlighed forfremmet og udmærket for deres indsats for vort fædreland. Hvad kan man så lære af det?

Hvis du ikke spørger, får du ikke nej.

Prøv at finde en fælles holdning til de to danske betjentes emsighed. De blev forfremmet efter krigen, var det retfærdigt?

Jeg ville have dem likvideret. Ville det have været mere rigtigt?

Her er lidt hjælp: Likvidering betyder aflivning eller udslettelse.

Dette skete under en dansk regering, men svarer det ikke fuldstændig til de blodbad, som højrefløjten i det tyske Socialdemokrati, hvilende på den tyske, middel-, og overklasses forlængede arm, hæren, skånselsløst foranstaltede i 1918 mod venstrefløjten i det tyske Socialdemokrati?

Hvad skete med Willi i 1943?

Efter krigen, efter at være blevet udlært, vagabonderer jeg i to – tre år. På en af disse ture gennem Tyskland hopper jeg af toget i Hannover for at besøge min familie. På en anden tur til Hamborg finder jeg Willis forældre.

Hamburg var en stor grusdyng, 100% sønderbombet. I nogle ruiner finder jeg hans gamle forældre.

Jeg havde en overlevelsespakke med omhyggeligt udvalgte sager med. Tro det eller ej, pakkerne indeholdt blandt meget andet læder til at forsåle sko. Forældrene var mistroiske, kunne de være andet?

Men de tøede op efterhånden, som jeg overbragte hilsener og fortalte dem om deres søn.

Jeg fik lov til at overnatte, fik en plads på gulvet. De ville ikke tale om Willi.

Næste morgen spørger faderen: «*Vil du se noget af Hamborg?*»

Jeg forstod, at han ville fortælle om Willi, men også at han ville skåne sin kone. Willi var blevet torteret i Danmark på det frygteligste, men han havde kunne modstå rædslerne uden at opgive navn på en eneste af de mange, der havde hjulpet ham i årenes løb.

Derefter blev han overflyttet til SS-hovedkvarteret i Hamborg. En enorm betonklods. Det eneste, der stod op i ruinerne.

Tysk flygtning, arresteret af dansk politi; udleveret til Gestapo, tortureret til ukendelighed; halshugget i SS-bunkers i Hamborg. Tidspunkt for anholdelse 1943. Ifølge myten og en doktorafhandling kæmpede hele Danmark også det danske politi på dette tidspunkt mod den knusende overmagt.

De to betjente var tilhængere af samarbejdspolitikken – de var holdningsløse medløbere – det kostede min ven Willi ufattelige pinsler og livet. Samarbejdspolitikken var et gode, men ikke for Willi, derfor skriver jeg denne bog.

Vi fik lov til at komme indenfor og gik straks ned i kælderetagerne. Celle efter celle stødte op til de lange gange. Her var mørkt, her stank af skidt, og jeg bemærkede, at lugten var skrap.

«Sådan var det også dengang,» sagde faderen, „intet er ændret, udover galgerne, hvor de hængte fangerne, men huggeblokkene, hvor de halshuggede dem, er fjernet».

Nazisterne – SS'erne – var så raffinerede, at de i lokalerne lige op til henrettelsespladsen havde forhørslokalerne.

Den gamle mand havde svært ved at berette om sønnens skæbne, men frem skulle det, velsagtens håbede han, at hvis disse grusomheder blev kendt, så ville man i fremtiden være ude af stand til opføre sig lige så umenneskeligt.

Det havde kunnet betyde slut på grusomhederne.

Årene, der er gået siden, viser, at han tog fejl.

Faderen fortsatte: *«Da jeg igen så Willi, min søn efter alle disse år, stirrede jeg igen og igen. Kunne denne bylt af stinkende, beskidte klude virkelig være mit barn, min søn? Jeg kaldte sagte:*

Willi, Willi, et ansigt blev vendt imod mig. Jeg genkendte det ikke, så forslået, så mishandlet var det. Vi forsøgte at tale sammen. Willi fortalte mig nu, at han var blevet hjulpet af gode kammerater i Danmark, men ikke mere.

Han var bange for, at cellen blev aflyttet, og at udyrene derefter ville kaste sig over faderen».

Denne besøger Willi 4 gange mere; men den 5. gang nægtes han at komme ind. Han beder om tilladelse til at se sin søn og bliver mødt med et hånligt grin:

«Svinet er allerede henrettet, (halshugget) og begravet». Faderen beder om at få sønnens lig udleveret, men nix, der var krig, og SS havde vigtigere ting at tage sig til. «Der bliver slået så mange ihjel hver dag, vi aner ikke, hvor man har læsset ham af».

Rejseliv i det krigshærgede Europa

En rejse gennem Tyskland var i de første efterkrigsår noget af et forhindringsløb, især når man som jeg konstant led af pengemangel, selvfor skyldt ganske vist på grund af min ulyst til at nyde produktionslivets velsignelser.

Først skulle man have et permit, det vil sige et visum; det fik jeg i det tidligere tyske hovedkvarter for Gestapo på Dagmarhus, hvor englænderne nu havde kontorer.

Et permit gjaldt kun for gennemrejse, og kun for rejse med internationale tog, hvor en soldat fra den pågældende zones besættelsestropper bevogtede hver vogn. Ind- og udrejse skulle ske indenfor 24, eller måske var det 48 timer. Næste problem var, at man ikke kunne medføre fremmed valuta uden den danske Nationalbanks godkendelse, og at man kun måtte ud- og indføre 20 kroner.

Hvordan løste vi problemerne?

Vi kørte på tommelfingeren til grænsen; at få et lift dengang var helt uden problemer, da næsten alle danskere var på røven, solidaritet var stadig et kendt begreb.

Ved grænsen gik man til fods med kurs mod banegården i Flensborg og hoppede dér op i et internationalt tog. Togbetjenten foreslog jeg betaling med cigaretter.

Dagsprisen for en cigaret var 5 mark og billetprisen Flensborg – Basel i Schweiz på første klasse 94 mark.

Togbetjentens uge- eller månedsløn var 40 mark altså 8 smøger. Næste problem var at komme af toget på en station i Tyskland, da det som sagt var forbudt blot at stige ned på perronen.

Tante Bertha med familie. Sønnen Max dukkede op i fuld uniform hos sin plejefar, min bedstefar i 1942, da det gik bedst for prøjserne.

Den gamle skrædder sagde: «Jeg kender ingen og vil ikke kende nogen i den påklædning».

Han lukkede døren i for næsen af sit plejebarn.

I næsten alle tog var mere eller mindre kønne, unge tyske piger, som soldaterne „underholdt“ sig med, mod at pigerne fik en gratis rejse i luksustog. Da soldaternes behov for «underholdning» var ret stort, kunne det knibe for en passager med tynd mave at finde et ledigt toilet.

Som regel aftalte jeg med nogle af pigerne, at de med, skal vi sige kælen, missekatteagtig, indbydende optræden skulle aflede soldaternes opmærksomhed, således at jeg kunne smutte på en station.

Igen betales med smøger.

Derefter kunne jeg drage ud i grusdyngerne

et Tyskland i ruiner.